

Харківська державна академія дизайну і мистецтв

Факультет «Образотворче мистецтво»

Кафедра монументального живопису

Пояснювальна записка

до дипломної роботи бакалавра

на тему **ЖИВОПИСНА КОМПОЗИЦІЯ ДЛЯ ІНТЕР'ЄРУ**
ДОСЛІДНИЦЬКОГО АРХЕОЛОГІЧНОГО ЦЕНТРУ М. БАРСЕЛОНА НА
ТЕМУ «GENESIS 2.0»

Виконала: студентка 4 курсу,
спеціальності 023 «Образотворче мистецтво,
декоративне мистецтво, реставрація»
(шифр і назва спеціальності)

ОПП «Стріт - арт та монументальний живопис»
(назва освітньо-професійної програми)

ЛЕБІДЬ ПОЛІНА
(ім'я та прізвище)

Керівник проф. ВОЛОДИМИР НОСЕНКОВ
(ім'я та прізвище)

Рецензент доц. ДМИТРО КУРСІН
(ім'я та прізвище)

Харків – 2025

Харківська державна академія дизайну і мистецтв

Факультет «Образотворче мистецтво»

Кафедра монументального живопису / денна форма навчання

Освітньо-кваліфікаційний рівень «Бакалавр»

Галузь знань В Культура і мистецтво

Спеціальність 023 «Образотворче мистецтво, реставрація»

ОПП «СТРИТ-АРТ ТА МОНУМЕНТАЛЬНИЙ МИСТЕЦТВО»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри монументального живопису

Євген КОТЛЯР
“ 12 ” травня 2025 року

**З А В Д А Н Н Я
НА ДИПЛОМНИЙ ПРОЕКТ (РОБОТУ) СТУДЕНТУ**

ЛЕБІДЬ ПОЛІНА

1. Тема проекту (роботи) **ЖИВОПИСНА КОМПОЗИЦІЯ ДЛЯ ІНТЕР'ЄРУ
ДОСЛІДНИЦЬКОГО АРХЕОЛОГІЧНОГО ЦЕНТРУ М. БАРСЕЛОНА НА
ТЕМУ «GENESIS 2.0»**

керівник проекту (роботи) Носенков Володимир Миколайович, Заслужений діяч
мистецтв України, професор кафедри монументального живопису ХДАДМ
затверджені наказом вищого навчального закладу від “5” травня 2025 р. №118-ОС

2. Строк подання студентом проекту (роботи) 7.06.2025

3. Вихідні дані до проекту (роботи): Зібраний підготовчий матеріал під час
переддипломної практики

- Ілюстративні матеріали: фрескіз, живописне панно, проектна частина
(розмір 180x75)

6. Дата видачі завдання 1 лютого 2025 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломного проекту (роботи)	Строк виконання етапів проекту (роботи)	Примітка
1	<i>Затвердження теми дипломної роботи</i>	<i>Травень</i>	ок
2	<i>Аналіз аналогів</i>	<i>Травень</i>	ок
3	<i>Розробка авторської концепції рішення теми</i>	<i>Травень</i>	ок
4	<i>Композиційний пошук образотворчих засобів втілення творчого задуму;</i>	<i>Травень</i>	ок
5	<i>Затвердження ескізів рішення теми</i>	<i>Травень</i>	ок
6	<i>Систематизація інформації до пояснювальної записки</i>	<i>Травень</i>	ок
7	<i>Виконання оригіналів дипломної роботи</i>	<i>Травень-червень</i>	ок
8	<i>Оформлення пояснювальної записки та дипломної роботи</i>	<i>Травень-червень</i>	ок
9	<i>Захист дипломної роботи</i>	<i>Червень</i>	ок

Студент

Поліна Лебідь
(ім'я та прізвище)

Керівник проекту (роботи)

Володимир Носенков
(ім'я та прізвище)

ЗМІСТ

Завдання проекту	3
Зміст	5
Вступ	7
Тема дипломного проєкту.....	8
Концепція	9
Структура триптиха: центральна, ліва та права частини	10
Джерела натхнення та візуальні референси	12
Аналіз аналогів	13
Висновок.....	15
Склад проєкту	16
Список використаних джерел.....	17
Ілюстративний додаток	18

ВСТУП

Монументальний живопис завжди був більше, ніж зображенням. Він — це спосіб говорити з простором, з часом, з пам'яттю. У храмах, на стінах, у площині — це не просто декор, це спроба зафіксувати ідею в матеріальному, дати духу форму. І якщо релігія століттями була його головною темою, то сьогодні художник має право — і обов'язок — ставити в ній свої запитання.

Мій дипломний проєкт — це переосмислення однієї з найвідоміших тем релігійного мистецтва: історії створення людини. Але замість повторення патріархального канону — я шукаю інше джерело. Жіноче. Первинне.

У християнській іконографії Єва часто постає винною, спокусливою, тією, що порушила Божественний порядок. Але що, якщо саме вона — і є початок еволюції? Що, якщо її жест — це не гріх, а перехід? Не слабкість — а програмування нової реальності?

Я звертаюсь до мови триптиха як до сакральної структури: ліва частина — минуле, центральна — точка творення, права — майбутнє. Цей формат дозволяє вибудувати не лише композицію, а часову послідовність, у якій жінка — ключовий носій змін.

Це не заперечення релігії, не конфлікт із вірою — це спроба поглянути на **Genesis** як явище, з іншого кута. Там, де жінка — не наслідок, а початок. Не ребро Адама — а тіло, що несе в собі пам'ять, знання, рух.

Genesis 2.0 — це нова версія старого міфу. Версія, де живопис говорить не від імені Бога, а від імені жінки.

ЖИВОПИСНА КОМПОЗИЦІЯ ДЛЯ ІНТЕР'ЄРУ ДОСЛІДНИЦЬКОГО АРХЕОЛОГІЧНОГО ЦЕНТРУ М. БАРСЕЛОНА НА ТЕМУ «GENESIS 2.0»

Для свого дипломного проєкту я обрала створення живописного триптиха “**Genesis 2.0**” — як монументально-декоративної композиції для інтер'єру простору Дослідницького археологічного центру в місті Барселона.

Археологічний центр — це місце, де щодня стикаються шари часу: давнє і сучасне, тілесне і концептуальне, факт і здогад. У таких просторах минуле не мертве — воно постійно переглядається, переосмислюється, розмовляє з майбутнім. Саме тому моє полотно — де переосмислюється біблійна історія, і з'являється нова версія початку — органічно вписується в логіку такого місця.

Образ Єви як точки походження нового світу — це візуальна паралель до роботи археолога: дістати глибинну правду крізь нашарування інтерпретацій. **Genesis 2.0** — це не просто релігійний сюжет, це міфологічна археологія пам'яті, де я, як художниця, виступаю не як ілюстраторка канону, а як дослідниця смислів.

Той інтер'єр, в який вставлене моє живописне панно — це спокійна, стримана, стіна, що ніби чекає смислу. Картина оживляє її не агресивно, а на рівні діалогу: між історією та міфом, між тілом і трансгуманістичним кодом.

Моя тема — не про Єву як особу, а про жінку як архетип початку.

І саме в археологічному просторі вона звучить особливо символічно: як втрачене і знову знайдене походження.

КОНЦЕПЦІЯ

Початок людства у Біблії — це одна з найвідоміших, але й найбільш перекручених історій, що сформувала уявлення про місце жінки у світі. У патріархальному варіанті цієї історії жінка з'являється з чоловіка, є похідною, другорядною, і з моменту свого народження — винною.

Не Бог створив її з любові — він вирвав її з тіла чоловіка. І замість подяки за нове життя вона отримала статус тієї, що “зруйнувала рай”.

Але ця версія — не абсолютна істина, а ідеологічно зручна конструкція, яка століттями виправдовувала домінування однієї статі над іншою.

У своєму проєкті “*Genesis 2.0*” я не просто створюю іншу інтерпретацію. Я перезаписую саму логіку початку. Я повертаю жінці її правдиву роль: не як “винна”, а як ведуча.

Як тієї, з якої не “витікає зло”, а починається життя, свідомість, пам'ять, код.

У моїй роботі жінка — центр світу, точка запуску реальності, двигун еволюції.

Її дія — це не “тріхопадіння”, а жест творення.

Вона не обманута — вона свідома.

Вона не виконує наказ — вона ініціює.

Фігура жінки тут — це не тіло, що спокушає, а носійка знання, носійка ДНК, носійка майбутнього. У її руках — не заборонений плід, а iPhone як символ цифрової пам'яті, нової версії Древа Пізнання. Змія — не демон, а жива спіраль генетичного коду, що проходить крізь неї, з'єднуючи доісторичне з постлюдським.

Я не роблю її “новою Євою” — я роблю її тією, ким вона була завжди, до того як її зробили тінню.

Вона не винна у вигнанні з раю — вона вивела світ із застою.

Бо без вибору, без руху, без свідомого жесту жінки не було б історії, не було б культури, не було б цивілізації.

Genesis 2.0 — це не фантазія, це спроба відновити баланс у візуальній пам'яті людства.

Це не образ жінки “якби вона не згрішила” — а жінки, яка знала, що робить, і зробила це, щоб світ нарешті почався.

СТРУКТУРА ТРИПТИХА: ЦЕНТРАЛЬНА, ЛІВА ТА ПРАВА ЧАСТИНИ

Триптих структурований за хронологічним принципом: минуле — теперішній імпульс — майбутнє. Але не лінійно, а у вигляді спіралі, де центральна фігура — не кульмінація, а ядро, з якого виходить усе інше.

Центральна частина — “Єва-початок”

У центрі — фігура жінки, зануреної у стан творення. Вона сидить у позі, що асоціюється з фрескою “Сотворення Адама”, але жодного Бога поряд немає — вона сама є точкою народження коду. Її погляд спрямований не назовні, а вглиб. Вона тримає в руках “плід” — iPhone — як символ нової реальності, нової цивілізації.

Змія, що обвиває її тіло, — це не ворожа сила, а візуалізація спіралі ДНК, що проходить крізь неї як крізь провідник.

Саме тому жінка тут — не винна, а призначена. Вона — механізм передачі, канал переходу, основа майбутнього. Вона — не героїня гріхопадіння, вона — двигун еволюції.

Це інструмент творення, носій пам'яті, форма, через яку проходить історія. Через жінку світ отримав біологію, мистецтво, цивілізацію — і тепер, через неї ж, входить у технологічну епоху.

Моя мета — дати нову міфологію, де жінка не починається з чоловіка, а все починається з неї.

Ліва частина — “Джерело, тиша перед початком”

Це не історичне минуле, а стан до виникнення форми. Світ ще не має фігури, але вже носить у собі її присутність.

Тут усе наповнене спокоєм і чистотою, але за цією тишею — великий внутрішній рух. Візуально панель здається мінімалістичною, але саме в цій стриманості — глибока ідея: жінка ще не з'явилась як образ, але вже існує як суть.

Панель створює відчуття тієї тиші, яка буває лише перед великим проривом.

Однак саме в цій тиші вже зберігається можливість майбутнього. І саме вибір жінки — взяти “яблуко” — виводить світ із застиглого стану у рух.

Права частина — “Майбутнє”

Це світ, що народився з її вибору, її дії, її коду.

Формально — це цивілізація: технічна, урбаністична, механізована. Але на глибинному рівні — це продовження її самої.

Структури візуально ніби виростають із ДНК-спіралі, що переходить із центральної частини в праву. Це не кінець тіла, а його трансформація у формули, пам'ять, цифровий код. І все це є нею і її продовженням, так як якщо вона не взяла б те

яблуко, ми б не дійшли до того що маємо і зараз і будемо мати у ближчому майбутньому.

Жінка — це джерело всього. Вона — та, хто почала. Не як слабка, не як підпорядкована, а як праматір усього людського і надлюдського. Її жест — жест початку цивілізації. І все, що бачимо в правій панелі, — лише відлуння її першого вибору.

ДЖЕРЕЛА НАТХНЕННЯ ТА ВІЗУАЛЬНІ РЕФЕРЕНСИ

У проєкті “*Genesis 2.0*” я свідомо звертаюсь до фігур Єви та Адама, не як до біблійних персонажів у догматичному сенсі, а як до візуальних носіїв культурних конструкцій, які формували сприйняття жінки протягом століть. Мене цікавить не лише те, як їх трактували традиційно, а насамперед — як ці образи трансформуються в мистецтві, де жінка нарешті повертає собі право бути першою, носійкою знання, а не джерелом гріха.

Феміністичне переосмислення Єви в мистецтві

Єва завжди була більше, ніж героїнею одного міфу. Але патріархальні наративи зручно зробили її символом помилки, спокуси, падіння. Саме тому феміністичне мистецтво ХХ–ХХІ століття почало активно повертати її справжній сенс — не як винної, а як ініціаторки, як першої, як джерела еволюції.

Зокрема, художниця **Хармонія Росалес** у роботі “*The Creation of God*” буквально замінила Бога й Адама на темношкірих жінок, створивши радикальну візуальну альтернативу фресці Мікеланджело. Її композиція стає актом повернення жіночої сили у простір сакрального.

Навіть у творах епохи Ренесансу вже з'являються ледь помітні натяки на активну жіночу присутність.

У полотні **Лукаса Кранаха Старшого** “*Adam and Eve*” (1528), Єва зображена не як покірنا, а впевнена, ініціативна. Її постава й погляд не просять дозволу — вона обирає, і саме вона передає яблуко Адаму. У цьому жесті — не спокуса, а імпульс. Це вже не гріхопадіння, а акт запуску часу.

Ідеологія трансформації через візуальне

Такі образи стали для мене референсами не лише в стилі, але й у логіці. Вони надихнули мене створити триптих, у якому жінка — не частина чужої історії, а початок власної.

Її тіло, погляд, дія — не про “наслідки”, а про причину.

У моїй композиції жінка тримає в руках нове яблуко — iPhone, як плід цифрової цивілізації, як пульт до нової еволюції. Її жест — перегук із класичними сюжетами, але наповнений іншим змістом: відповідальністю, силою, пам'яттю.

АНАЛІЗ АНАЛОГІВ

Аналізуючи візуальну культуру, пов'язану з біблійними темами, я звернулась до ключових прикладів монументального мистецтва, які століттями формували наше уявлення про початок людства. Проте моє завдання полягало не лише в ознайомленні, а у філософському зіставленні з альтернативним баченням Genesis.

Мікеланджело. “Сотворення Адама”

Фреска з Сикстинської капели — безумовний канон в історії мистецтва, апогей ренесансної концепції Бога як всемогутнього Творця, а Адама — як перфектного чоловіка. Але в самій цій іконографії вже закладена ієрархія: Бог — чоловік, творить чоловіка. Жінка — з’являється пізніше, похідно.

Я свідомо відмовилась від цитування цього образу в традиційній формі. У моїй роботі немає руки Бога, немає Адама, — лише жінка, яка сама є творінням і творцем. Її тіло — не результат дотику, а джерело імпульсу.

Кранах як я вже казала вище зображує Єву як активну — вона передає яблуко Адаму. Цей жест можна читати не лише як спокусу, а як жест передачі знання. Саме це стало для мене точкою переосмислення:

Що, якщо не гріх, а еволюційне рішення?

Що, якщо Єва — не та, хто спровокувала катастрофу, а та, хто вивела людство з застою?

Аналогії у сакральному мистецтві

Традиційно, триптих у християнському мистецтві структурує розповідь: центральна частина — головна подія, бокові — супровід. Я використовую цю форму, але замість зображення розп’яття чи божественної руки — в центрі стоїть **жінка**.

Мій триптих — це нова інтерпретація, де обличчя святого замінене на обличчя тієї, чию історію спотворили.

ВИСНОВОК

У своїй дипломній роботі «*Genesis 2.0*» я прагнула не просто створити живописну композицію — а сформувати нову візуальну міфологію, у якій жінка перестає бути другорядною.

Це не альтернативна версія Буття заради експерименту — це намір відкрити те що було сховано , придушено, забуто.

Мій триптих — це не ілюстрація, а візуальний маніфест, у якому жінка — не відображення чи похідна, а центр.

Її тіло — не загроза, а джерело.

Її дія — не гріх, а початок еволюції.

Її вибір — те, що дозволило світові рухатись, змінюватись, ставати складним, технологічним, глибоким.

Через символи, колір, жест і композицію я створила образ, у якому жінка постає як енергетичний центр змін, як механізм трансформації, як переписаний початок, що поєднує тіло, дух, ДНК і цифрову епоху.

Моя мета — не просто переказати іншу версію **Genesis**, а показати, що мистецтво здатне відкривати те що є у тіні.

І що навіть у вічних сюжетах — завжди є шанс сказати:

«А що, як усе було не так?»

СКЛАД ПРОЕКТУ

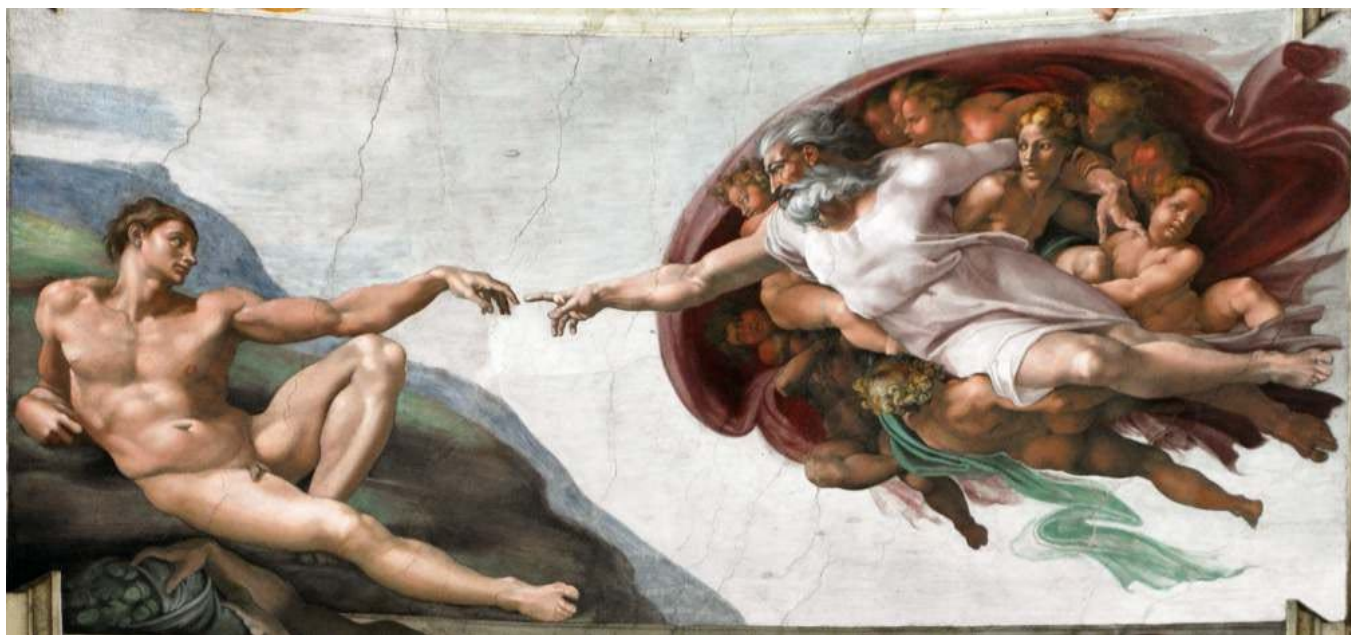
До складу проекту входить:

- дипломна записка
- фрескіз
- живописний триптих

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Біблія. Книга Буття
2. Мідраш “Алфавіт Бен Сіри”. Стародавній єврейський текст, де вперше згадується Ліліт як перша дружина Адама, яка відмовилася підкорятися йому.
3. “Зогар” (Книга саява). Основний текст кабалістичної традиції, що містить містичні інтерпретації історії створення та ролі жінки.
4. Judith Plaskow. “The Coming of Lilith: Essays on Feminism, Judaism, and Sexual Ethics” https://en.m.wikipedia.org/wiki/Judith_Plaskow
5. Lucas Cranach the Elder. “Adam and Eve” (1528) <https://www.newyorker.com/magazine/2014/01/27/adam-and-eve-by-lucas-cranach-the-elder-1526>
6. Harmonia Rosales. “The Creation of God” <https://www.americamagazine.org/arts-culture/2017/06/06/afro-latina-artist-reimagines-michelangelos-creation-adam>

АЛЬБОМ ІЛЮСТРАЦІЙ

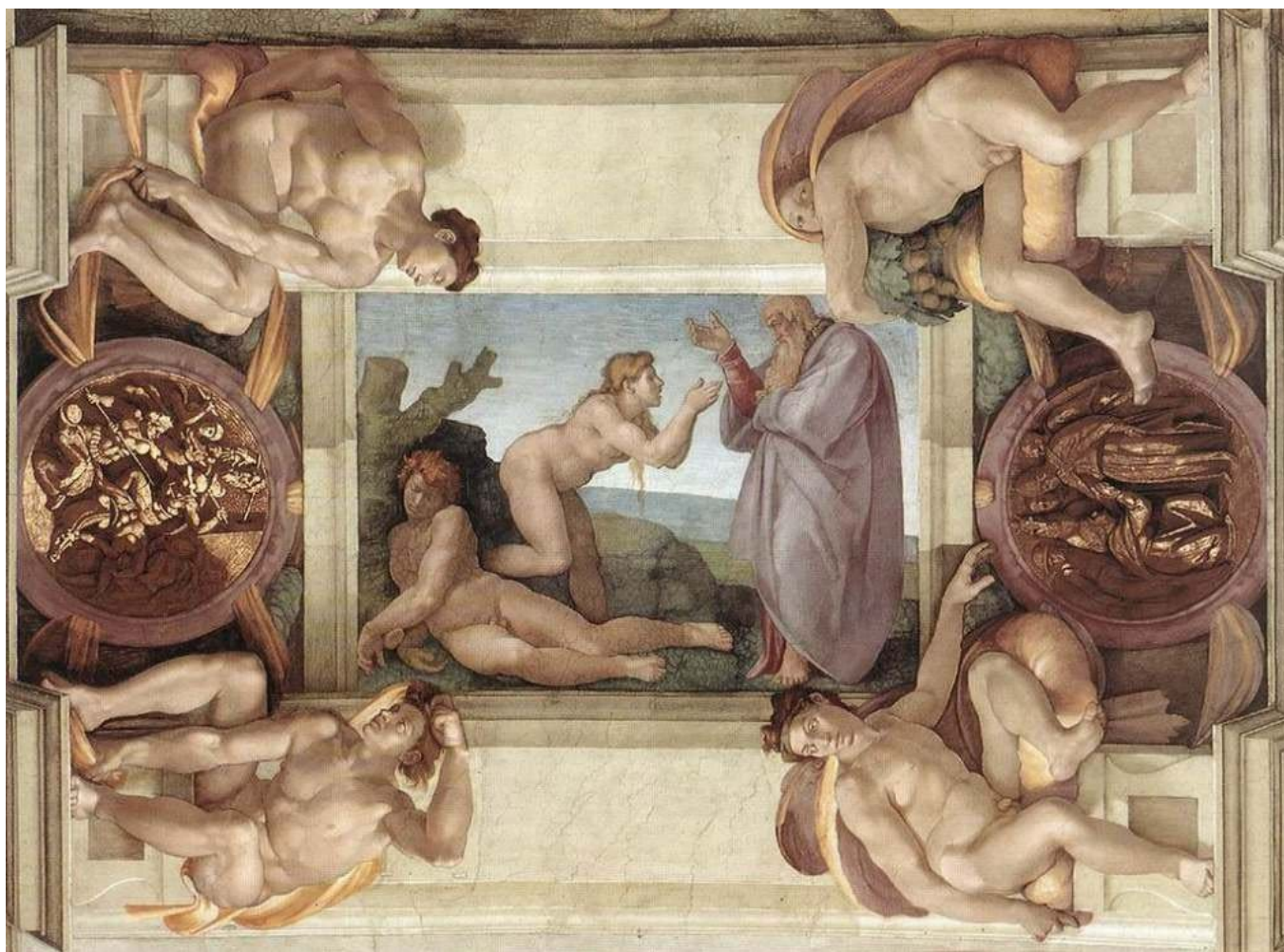
Іл. 1. Створення Адама, Мікеланджело Буонарроті

Ил. 2. Лукас Кранах Старший *"Adam and Eve"*

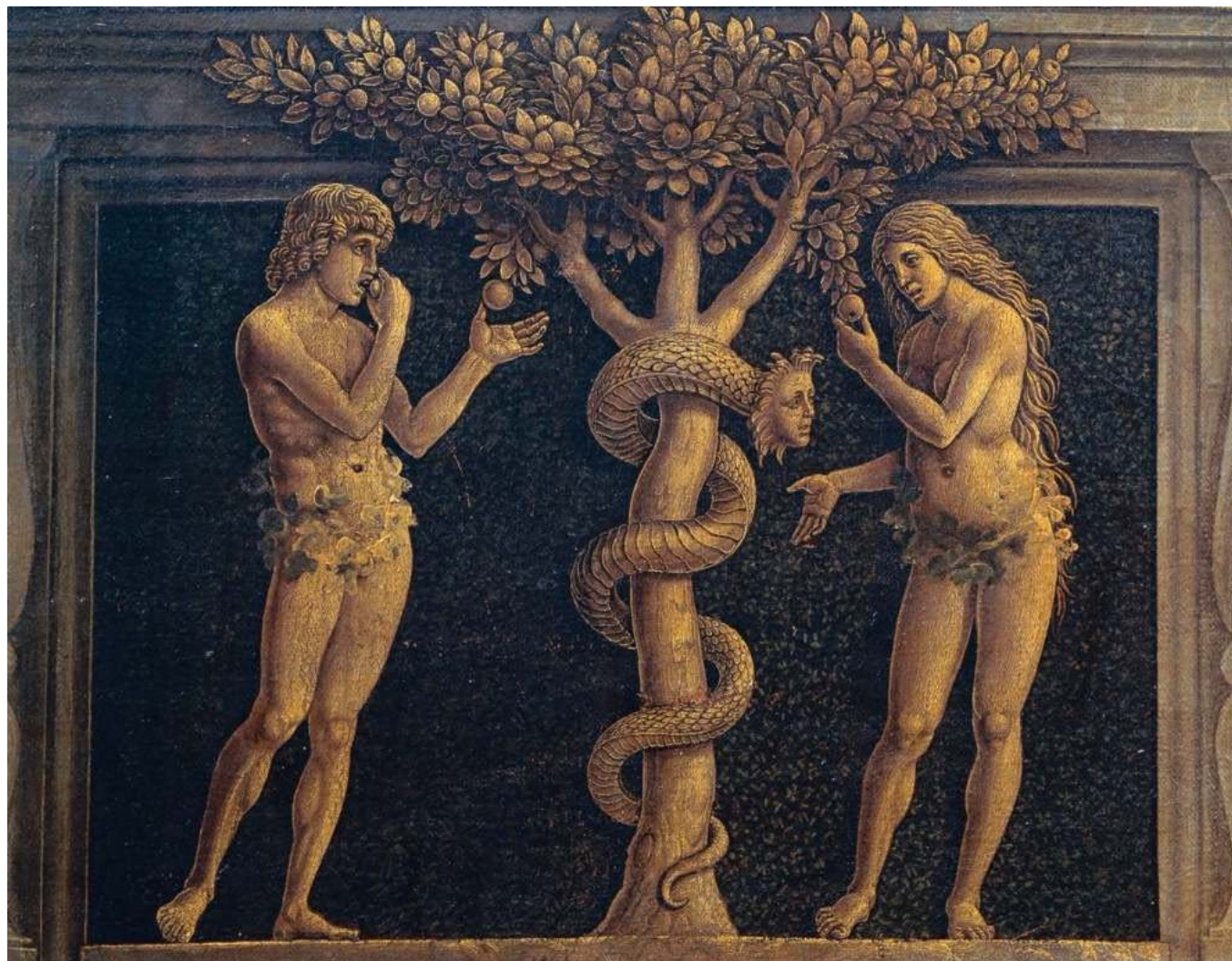
Іл. 3.. Хармонія Росалес «The Creation of God»

Іл. 4. "Створення Єви», Мікеланджело Буонарроті

Ил. 5. Лукас Кранах Старший *“Adam and Eve”*

Іл. 6. Базиліо Пінтуріккіо

Ил. 7.

Ил. 8.

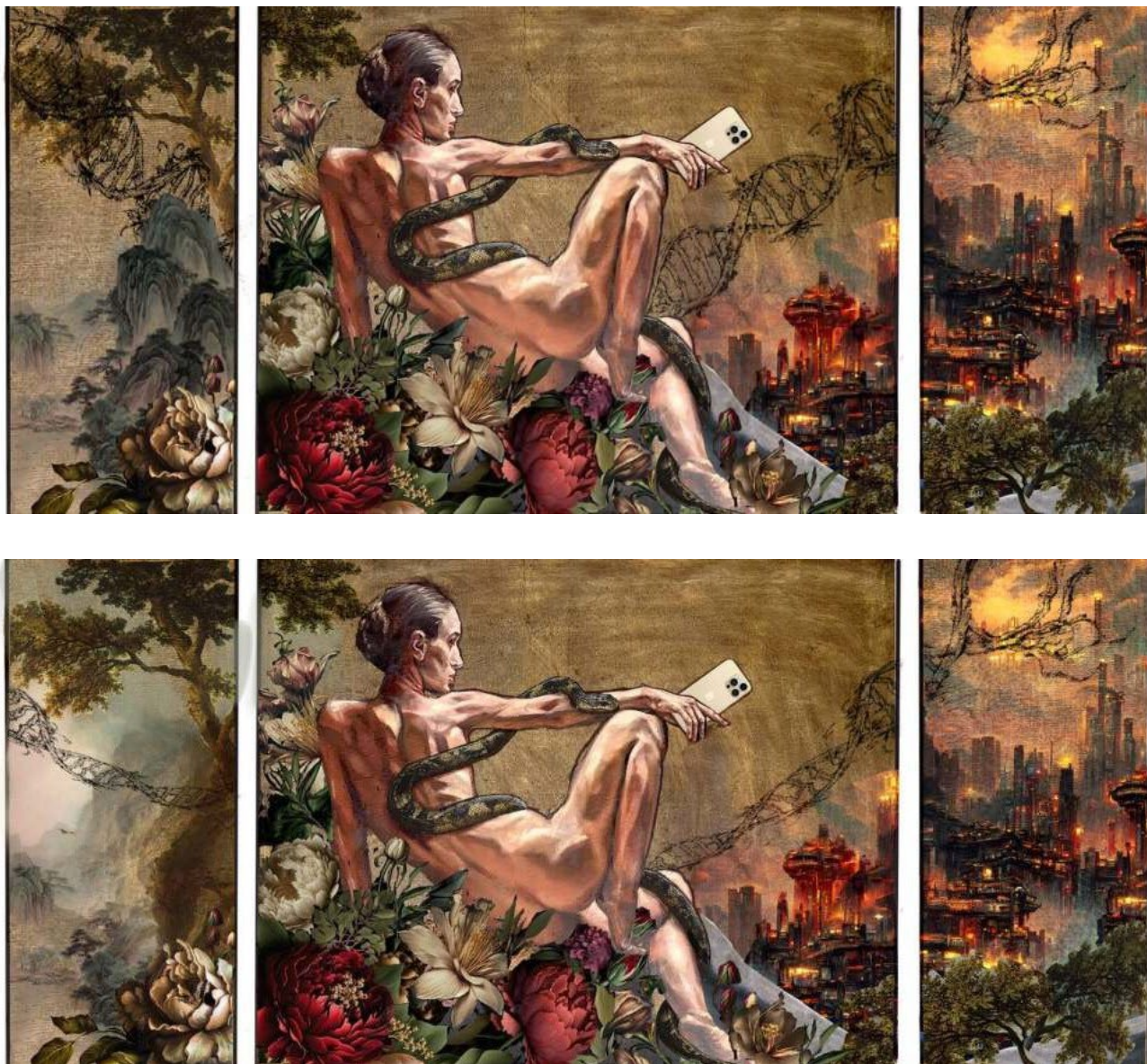
Ил. 9.

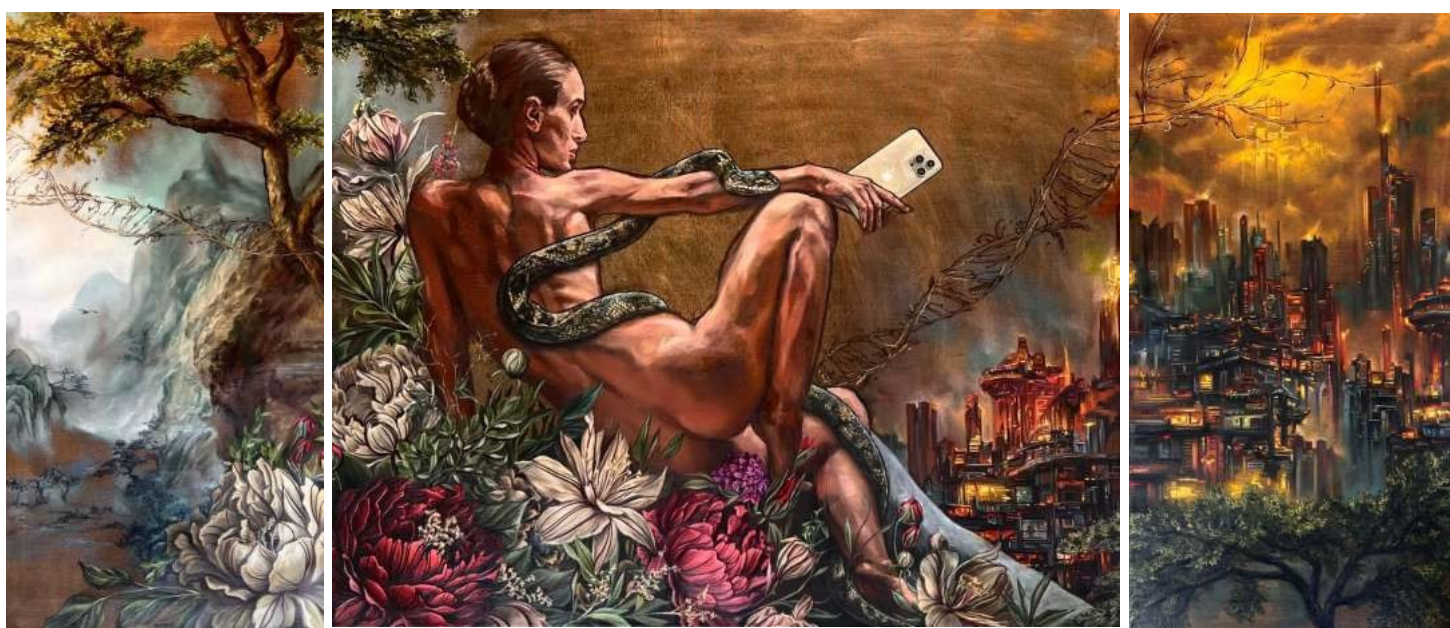
Ил. 10.

Іл. 11. Перший етап ескізу

Іл. 12. Ескізи. Варіанти

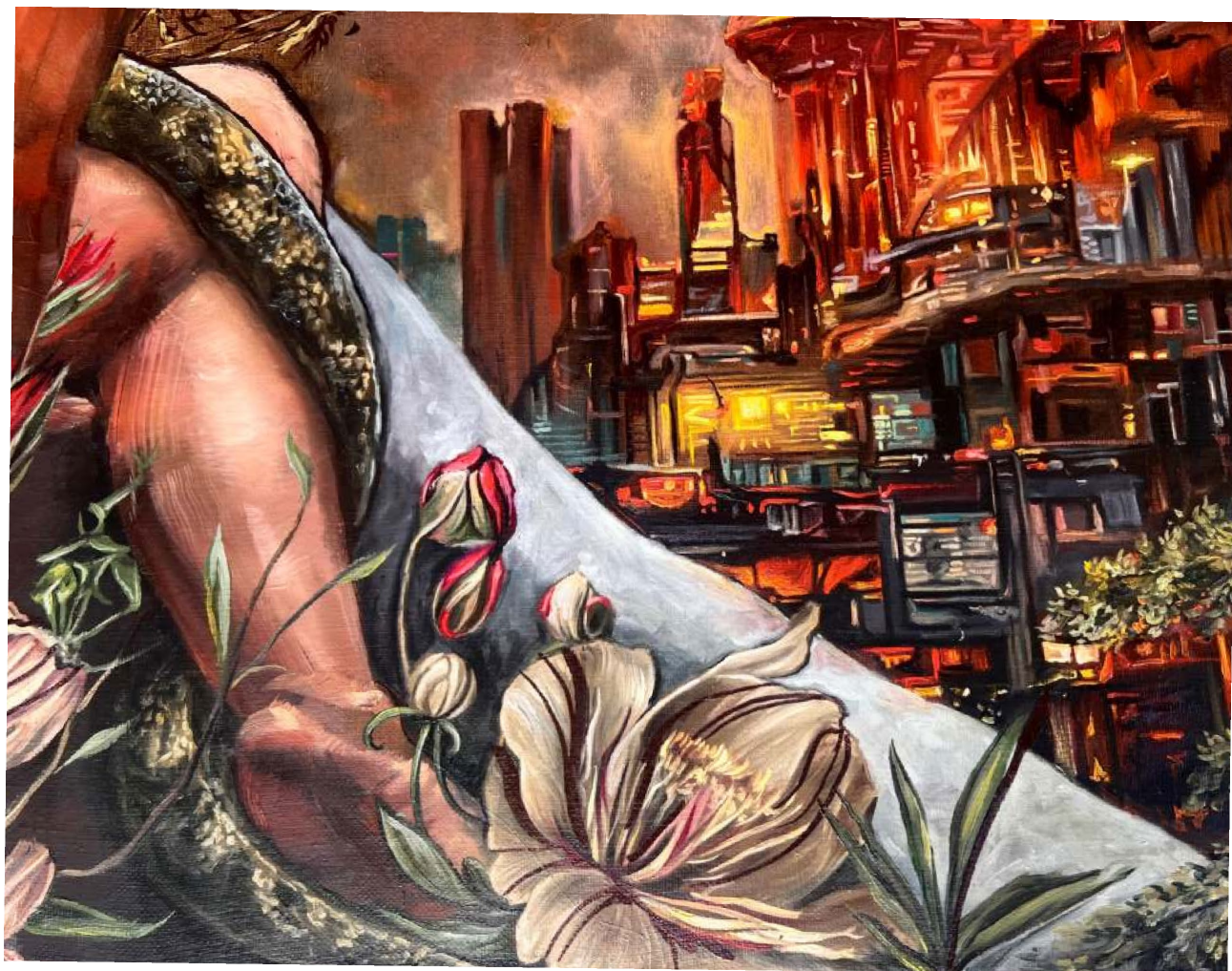

Іл. 13. ЖИВОПИСНА КОМПОЗИЦІЯ ДЛЯ ІНТЕР'ЄРУ ДОСЛІДНИЦЬКОГО АРХЕОЛОГІЧНОГО ЦЕНТРУ М. БАРСЕЛОНА НА ТЕМУ «GENESIS 2.0»

2025

Ил. 14. Фрагмент. 2025

Ил. 15. Фрагмент 2025

Ил. 16. Фрагмент 2025

**ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ДИЗАЙНУ ТА МИСТЕЦТВ
КАФЕДРА МОНУМЕНТАЛЬНОГО ЖИВОПИСУ**

**ДИПЛОМНИЙ ПРОЄКТ БАКАЛАВРА ЖИВОПИСНА КОМПОЗИЦІЯ ДЛЯ
ІНТЕР'ЄРУ ДОСЛІДНИЦЬКОГО АРХЕОЛОГІЧНОГО ЦЕНТРУ М.
БАРСЕЛОНА НА ТЕМУ «GENESIS 2.0»**